ZESZYTY NAUKOWE WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ W BYDGOSZCZY
Studia Techniczne 1989 z.14

PAWEŁ ŚWIERCZEK
Uniwersytet Śląski
Katowice

CHARAKTERYSTYKA ZAWODU I SYLWETKA ABSOLWENTA STUDIÓW TECHNICZNO-PEDAGOGICZNYCH

1. Osobowość nauczyciela i jej wpływ na powodzenie w pracy dydaktyczno-wychowawczej

Podniesienie ekonomi kształcenia możliwe jest jedynie poprzez zwiększenie ukierunkowanej aktywności kształconych jednostek w procesach nauczania i samokształcenia. Intensyfikacja tych procesów możliwa jest poprzez wykorzystanie różnorodnych form, metod i środków kształcenia, które doprowadzają do zastąpienia jednostronnego podawania wiedzy przez jej poszukiwanie oraz nauczenie metod takiego poszukiwania przy maksymalnej indywidualizacji procesów oświatowo-wychowawczych.

Wychodząc z założenia, że nauczyciel powinien znać wszystkie dostępne formy, metody i środki nauczania aktywizujące proces kształcenia, koniecznym staje się zapoznanie go z nimi oraz nauczenie optymalnych sposobów stosowania tych form, metod i środków. Zdawać sobie należy bowiem sprawę z faktu, że forma metoda, środek i czynność decydują o efektywności kształcenia.

Na ogół przyjmuje się, że wykształcenie ogólne polega na opanowaniu możliwie szerokiego zasobu wiedzy, różnorodnych form działalności praktycznej oraz na rozwinięciu określonych stron osobowości człowieka, przy czym wszystkie te składniki wykształcenia ogólnego stanowią jedynie fundament pod kształcenie zawodowe. Zatem niezbędnym jest specjalne kształcenie człowieka

obejmujące taki zakres poznania i działania oraz taki rozwój cech osobowościowych, jaki wiąże się bezpośrednio z danym zawodem.

Na wykształcenie zawodowe człowieka składają się następujące składniki[1]:

- odpowiedni zasób wiedzy merytorycznej z zakresu wybranej specjalności,
- praktyczne opanowanie typowych form, metod i środków działalności zawodowej oraz rozwinięcie specjalnych uzdolnień ułatwiających wykonywanie zawodu,
- rozwinięcie zainteresowań i zamiłowań związanych z wybranym zawodem, w celu uzyskania tzw. identyfikacji zawodowej oraz przyzwyczajenia do permanentnego podnoszenia kwalifikacji, głównie na drodze samokształcenia.

Przed nauczycielem stawia się dodatkowe wymogi społeczne tj.: uspołeczenienie, zaangażowanie oraz kształtowanie własnego społeczeństwa. Stąd też należy uznać za słuszny pogląd W.Okonia, że "Chcąc zapewnić nauczycielowi jak najpełniejszy rozwój osobowości, a zarazem uzyskanie jak najlepszych wyników w przekształcaniu własnych wychowanków i całego społeczeństwa musi społeczeństwo zagwarantować mu wysoki poziom kształcenia oraz odpowiednią pozycję społeczną i ekonomiczną"[2].

Analizując dotychczasowe rozważania dotyczące wpływu osobowości nauczyciela na efektywność kształcenia, jako wzór należy uznać takiego nauczyciela, który w wysokim stopniu poznał i wciela w życie wiedzę o wszechświecie oraz podstawowe normy społeczno-moralne i estetyczno-kulturalne, bowiem chcąc dawać innym - musi on sam wiele posiadać, chąc kształcić innych musi sam być gruntownie wykształconym, chcąc czynić innych lepszymi - musi sam być dobry[3], przy czym należy pamiętać, że kształcenie nauczyciela musi być tak zorganizowane, aby zaszczepić w nim stałą dążność do podnoszenia swej wiedzy, etyczności i kultury osobistej oraz wyrobienia w nim umiejętności czynienia innych mądrzejszymi, lepszymi i wrażliwszymi na piękno.

Osobowość nauczyciela budziła zawsze duże zainteresowanie, gdyż nauczyciele stanowią grupę osób, której siła oddziaływania ustępuje jedynie sile oddziaływania rodziny. Wiadomo bowiem, że ludzie w trakcie swego rozwoju znajdują się pod wpływem osobo-

wości, którą uważają na wzór do naśladowania. Takim wzorem do naśladowania powinien być nauczyciel, jeśli ma konstruktywnie oddziaływać na kształcone przezeń kadry. Wpływ osobowości nauczyciela w procesie kształcenia najdobitniej wyrażają słowa G.Kerschensteinera, który twierdzi, że pochodnia kultury o wiele łatwiej przedostaje się bezpośrednio od człowieka do człowieka niż drogą okólną przez wytwory kultury, przez książki, dzieła sztuki czy inne dobra kulturalne[4].

Liczne badania polskich pedagogów dotyczące osobowości nauczyciela i jej wpływu na powodzenie w pracy oświatowo-wychowawczej wskazują na ważność tego problemu, tym bardziej,że nie wyjaśniono dotąd do końca, jaką powinna być ta osobowość, aby rzeczywiście oddziaływała pozytywnie na kształcone jednostki.

2. Projekt sylwetki absolwenta studiów kierunku wychowania technicznego trzech specjalności kształcenia prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

Studia na kierunku wychowania technicznego w Uniwersytecie Śląskim powinny przygotowywać absolwentów do pracy:
- w szkolnym systemie oświatowo-wychowawczym,
- w środowiskowym systemie oświaty i poradnictwa zawodowego,
- w branżowych centrach badawczo-rozwojowych i informatycznych,
- w zakładowych ośrodkach szkolenia kadr i wdrożeń produkcyjnych,
- w działach technologiczno-konstrukcyjnych zakładów produkcyjnych i usługowych.

Absolwent studiów techniczno-pedagogicznych powinien wynieść z uczelni wiadomości i umiejętności z zakresu:
- podstawowych zadań polityki państwowej i znajomości głównych tendencji i kierunków rozwoju gospodarki narodowej,
- ogólnej znajomości kultury narodowej i estetyki,
- psychologii ogólnej i rozwojowej, psychologii i socjologii pracy,
- pedagogiki ogólnej, ekonomiki kształcenia oraz metodologii badań,
- całokształtu dziedziny wiedzy w obrębie bliższej specjalizacji kształcenia oraz podstawowych zasad metodyki nauczania,

- podstaw nauk ma tematyczno-przyrodniczych oraz umiejętności interpretacji zjawisk i przemian zachodzących we wszechświecie, ochrony naturalnego środowiska człowieka i kultury miejsca pracy,
- ogólnej znajomości technologii i specyfikacji materiałów konstrukcyjnych oraz mechaniki maszyn i urządzeń przemysłowych,
- podstawowych zagadnień elektrotechniki, elektroniki, automatyki, informacji i metrologii,
- dokonywania analizy pracy elementów maszyn i urządzeń oraz umiejętności montażu, demontażu i napraw maszyn i urządzeń technicznych.

Zgodnie z wymogami społecznymi rolę absolwenta kierunku wychowania technicznego, zatrudnionego w charakterze nauczyciela techniki, sprowadzić można do:

- propagowania polityki oświatowo-wychowawczej,
- kształcenia pożądanych postaw i przekonań światopoglądowych,
- popierania postępu techniczno-ekonomicznego i wdrażanią w umysły kształconych jednostek aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym,
- wykształcenie w sobie gruntownych umiejętności metodologicznych umożliwiających kierowanie innowacjami w zespołach grupujących specjalistów różnych gałęzi wiedzy,
- szerzenie najnowszych osiągnięć nauk technicznych i ich zastosowań praktycznych.

Pożądane jest, aby absolwent studiów techniczno-pedagogicznych w ramach zajęć fakultatywnych był przygotowany do nauczania jednego z dwóch przedmiotów pokrewnych, tj. fizyki lub chemii, w szkołach podstawowych.

Absolwenci poszczególnych specjalności kształcenia powinni ponadto:

a/ absolwent specjalności ogólnotechnicznej:

- uzyskać pogłębioną znajomość co najmniej jednej gałęzi wiedzy technicznej w stopniu umożliwiającym rozpoczęcie twórczej pracy eksperymentalnej w tym zakresie, teoretycznym jak i praktycznym,

- zdobyć umiejętności organizowania profilowych praktyk uczniowskich i prowadzenia młodzieżowych kół zainteresowań technicznych;

b/ absolwent specjalności mechanicznej:

- uzyskać pogłębioną znajomość co najmniej jednej z następujących grup przedmiotowych: mechaniczno-konstrukcyjnej, mechaniczno-energetycznej lub materiałowo-technologicznej,
- posiąść wiedzę umożliwiającą realizację programu nauczania techniki w szkołach podstawowych oraz podstawowych przedmiotów grupy mechaniczno-technologicznej w ponadpodstawowych szkołach zawodowych,
- zdobyć umiejętności organizowania przemysłowych praktyk uczniowskich i prowadzenia młodzieżowych kół zainteresowań technicznych;

c/ absolwent specjalności elektrycznej:

- uzyskać pogłębioną znajomość co najmniej jednej z następujących grup przedmiotowych: elektrotechniki, automatyki i informatyki oraz elektroniki,
- posiąść wiedzę umożliwiającą realizację programu nauczania techniki w szkołach podstawowych oraz podstawowych przedmiotów grupy elektromechaniczno-elektronicznych w ponadpodstawowych szkołach zawodowych,
- zdobyć umiejętność organizowania przemysłowych praktyk uczniowskich i prowadzenia młodzieżowych kół zainteresowań technicznych.

PRZYPISY

[1]Por. W.Okoń, Zarys dydaktyki ogólnej, Warszawa 1968 s.51

[2]W.Okoń, Problemy osobowości nauczyciela, W: Osobowość nauczyciela, Warszawa 1959 s.24

[3]W.Okoń,Problemy ... s.14

[4]Por. G.Kerschansteiner, Das Grundaxiom des Bildunsprozesses, Leipzig 1971